

ÖZEL YETENEKLİ ÖĞRENCİLERİN OKUMA ALIŞKANLIĞINDA AİLELERİNİN DUYARLILIĞI

Ozan ALEVLİ*

Öz: Çocukların okuma alışkanlığı kazanmalarında birçok etken rol oynamaktadır. Özellikle ailelerin bu konudaki tutumu çok önemlidir. Okuma ilgisi ailede başlar ve aileyle birlikte gelişir. Bu araştırmanın amacı özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlığında ailelerinin duyarlılıklarını belirlemektir. Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, BTSO Kamil Tolon Bilim ve Sanat Merkezi devam eden 2, 3, 4, 5 ve 6. sınıflardan toplam 162 öğrenciden oluşmuştur. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Araştırma bulguları özel yetenekli öğrencilerin çoğunun ilkokuldan önce okumayı öğrendiğini ayrıca güçlü bir okuma alışkanlığının olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma sonucunda özel yetenekli çocukların ailelerinin okul öncesi dönemde onlara kitap okuduğu, kitap hediye ettikleri, kitap seçiminde yardımcı oldukları, çocuklarıyla düzenli olarak kitapçıya gittikleri böylece çocukların okuma alışkanlığı kazanmalarında olumlu etkilerinin olduğu görülmüştür. Sonuç olarak ailelerin büyük bir kısmının çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması konusunda duyarlı olduğu, çocuklarına model olduğu, onları okumaya yönlendirdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okuma alışkanlığı, özel yetenekli öğrenci, aile duyarlılığı,

* Doktora öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü, Sakarya, ozanaevli@gmail.com, ORCID NO: 0000-0002-0770-2393, Makale Geliş Kabul Ediliş Tarihi: 15/05/2018 – 20/07/2018.

SENSITIVITY OF THEIR FAMILIES ON THE READING HABIT OF THE GIFTED STUDENTS

Ozan ALEVLİ*

Abstract:

Many factors play a role in children's gaining reading habit. Especially, the attitude of the parents in this issue is very important. Interest in reading begins and grows at the family. The aim of this research is to determine the sensitivity of their families in gifted students' reading habit. The survey model was used in this study. The sample group of this research consists of 162 students from the 2, 3, 4, 5 and 6th grades in BTSO Kâmil Tolon Science and Art Center in 2017-2018 academic year. A questionnaire prepared by the researcher was used as a data collection tool in this research. The research findings show that most gifted students learn to read before primary school and they have strong reading habit. As a result of the research, it was seen that families of gifted children read books to them in the preschool period, they gave books as a gift, they helped their book selection, they went to the bookstore with their children regularly so that they had positive effects on their gaining reading habit. Consequently, it has been found that most of the families are sensitive to their children's gaining reading habit, they become models for their children, and they lead them to reading.

Keywords: Reading habit, gifted student, parent sensitivity,

Giriş

Okuma; her zaman, her yerde ve her yaşta yapılabilen eğlenceli bir eylemdir. "Yazılı kültürle etkili bir iletişime girebilen, duygu ve düşüncelerini doğru ve eksiksiz aktarabilen, sorunlarını iletişim becerilerini kullanarak çözmeyi yeğleyen bireylerin yetiştirilmesi ile bireylere okuma beceri ve alışkanlığı kazandırılması arasında güçlü bir ilişki vardır." (Sever, 2004, 20). Bu bakımdan her bireyin okuma alışkanlığı kazanması için çaba sarf edilmelidir. Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında ve bunu geliştirmesinde birçok etken rol oynamaktadır. Aile, öğretmen, arkadaş ve yakın çevre bu etkenlerden bazılarıdır. Özellikle ailelerin bu konudaki tutumu çok önemlidir. Her anne ve baba çocuklarının çok okumasını, okuma alışkanlığına sahip

* PhD Student, Sakarya University, Institute of Educational Sciences, Department of Turkish and Social Sciences Education, Sakarya. ozanalevli@gmail.com.

olmasını ister. Bunun için çocukların öncelikle okumayı, kitapları sevmesi gerekir. Okuma ilgisi ve sevgisi ailede başlar, aileyle birlikte gelişir. Çocuklar okumayla ilgili ilk becerileri okul öncesi dönemde kazanmaya başlar. Çakmak ve Yılmaz (2009)'ın 6 yaş grubundaki çocuklarla yaptığı araştırmanın sonuçları "ailelerin, çocuklara okuma çevresi oluşturma ve çocukların okumaya hazır bulunmuşluklarının sağlanması için yol gösterici role sahip olduğunu" ortaya koymuştur. Çocukların dünyayı tanımada, anlamada anne ve babalarını temel bilgi kaynağı olarak gördüğü ve model aldığı düşünülürse bu noktada anne ve babalara büyük sorumluluk düşmektedir. Anne ve babaların okumayla ilgili her eylemi çocukların okumaya ilgi duymasını sağlayacak davranış olabilir. Evde kitap okuma etkinlikleri yapmak, okunan kitaplarla ilgili sohbet etmek, hep birlikte kitapçıya ya da kütüphaneye gitmek, gazete ve dergiye abone olmak çocukların gözünde iyi bir model olabilir. "Okuma kültürünün temelinin atılması okul öncesi dönemde çocuğa amaçlı yönde bol bol kitap okuma ile doğrudan bağlantılıdır." (Baş, 2015). Bununla birlikte çocukların okuma araçlarıyla tanıştırılması, onlarla eğlendirici etkinlikler yapılması, kitapçıya ve kütüphaneye götürülmesi çocukların ilgisini olumlu yönde etkileyebilir ve okuma alışkanlığı kazanmasına zemin hazırlayabilir.

Okuma alışkanlığıyla ilgili ülkemizde yapılan bazı araştırmalar (Suna, 2006; Kurulgan ve Çekerol, 2008; Balcı, 2009; Bayis, 2010; Tanju, 2010; Yılmaz, 2012; İskender; 2013; Karadağ, 2014; Deniz, 2015) ilkökul ve ortaokulda öğrencilerin okuma ilgisi, tutumu ve alışkanlığı ile kütüphane kullanma alışkanlıkları üzerinde yoğunlaşmıştır. Literatürde öğrencilerin okuma alışkanlığında ailenin rolünü inceleyen çalışmalar da mevcuttur. Yılmaz (2004), 5. sınıf öğrencilerinin okuma ve kütüphane kullanma alışkanlıklarında ebeveyn duyarlılık düzeyini belirlemek amacıyla yaptığı araştırmada, ebeveynlerin yeterince duyarlı davranmadıklarını, bunun da çocukların okuma ve kütüphane alışkanlıklarını olumsuz etkilediğini ortaya koymuştur. Arıcı'nın (2005) yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin %57,3'ü kitap okuma fikrini öğretmeninden aldığı, %35,4'ü ilk kitabını öğretmenin kendilerine verdiğini belirtmiştir. Araştırma sonuçları ailelerin çocuklarına okuma alışkanlığı konusunda iyi bir model olamadıklarını ortaya koymuştur. Bekar (2005) araştırmasında 5. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlığı kazanmasında ailenin rolünü incelemiştir. Sonuçlara bakıldığında ailelerin büyük bir kısmının çocuklarını tam olarak okumaya yönlendirmedikleri, öğrencilerin ailelerinin onları okumaya yönlendirmeleriyle ilgili görüşlerinin ise olumlu sayılabileceği tespit edilmiştir.

Bazı çocuklar okumayı akranlarına göre daha erken ya da geç öğrenebilmektedir. Özellikle özel yetenekli çocuklar bu beceriyi küçük yaşlarda edinebilmektedir. "Özel yetenekli öğrenci; zekâ, yaratıcılık, sanat, liderlik kapasitesi veya özel akademik alanlarda yaşlılarına göre yüksek düzeyde performans gösteren öğrencidir." (MEB, 2015). Türkiye'de özel yetenekli çocukları tanılamak için iki aşamalı sınav yapılır. İlkokul 1,2 ve 3. sınıf öğrencileri arasından özel yetenekli tanısı konulan çocuklar

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı olan Bilim ve Sanat Merkezlerinde farklılaştırılmış ve zenginleştirilmiş eğitim öğretim görmeye hak kazanır. Ayrıca okullarında açılan destek eğitim odalarından da faydalanabilirler. Özel yetenekli çocukların çoğu okula okumayı öğrenmiş olarak gelir, okulda kendi sınıflarının düzeyinden daha ileri durumdadırlar, sınıf düzeyinin üstündeki kitapları okumaktan hoşlanırlar. (Ataman, vd., 2014).

Reis vd. (2004)'nin özel yetenekli öğrencilerle yaptıkları araştırma bulgularına göre bu öğrenciler erken yaşta okumayı öğrenmekte, yaşlarından en az 2 yıl ileri düzeyde okuma becerilerine sahip olmakta ve okumaktan keyif almaktadır. Austin (2011) araştırmasında, özel yetenekli çocukların ve ebeveynlerinin, çocukların ilk okuma deneyimlerini, mevcut okula ilişkin okuma deneyimlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Sonuçlara göre birçok ebeveyn, çocuklarının okulda ilk okumada zorlanmadığını söylemiştir. Öğrenciler, kendi kitaplarını ve projelerini seçmeyi ve seçtikleri kitapları okumak için okulda daha fazla zaman ayırmayı tercih ettiklerini belirtmiştir. Okur ve Özsoy (2017) yaptıkları çalışmada özel yetenekli öğrencilerin okuma ilgilerini ve okuma alışkanlıklarını belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırma sonuçlarına göre; özel yetenekli öğrencilerin %52'si haftalık olarak 1- 50 sayfa arası kitap okuduğunu, %34'ü 51-100 sayfa arası kitap okuduğunu belirtmiştir. Öğrenciler kitap türü açısından daha çok roman (%64) ve bilimsel kitapları (%26) tercih ettiklerini belirtmiştir.

Bu araştırmanın amacı özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlıklarında ailelerinin duyarlılıklarını belirlemektir. Veriler öğrencilerden toplanmıştır, böylece ailelerin bu konudaki duyarlılıklarının daha gerçekçi olarak tespit edileceği düşünülmüştür. Ayrıca özel yetenekli öğrencilerin bağımsız olarak okumaya başlama yaşı, kitap okuma sıklıkları ve kütüphaneye gitme sıklıkları da tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. "Tarama modelleri; geçmişte veya hâlen var olan bir durumu, var olduğu şekli ile betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır." (Karasar, 2012: 77).

Evren Örneklem

Araştırmanın çalışma evreni; Bursa ili merkezinde 2, 3, 4, 5 ve 6. sınıfa devam özel yetenekli öğrencilerdir. Örneklem 2017-2018 eğitim-öğretim yılında, BİTMO Kamil Tolon Bilim ve Sanat Merkezinde 2, 3, 4, 5 ve 6. sınıflarda okuyan 162 öğrenciden oluşmuştur.

Tablo 1. Örneklem İlişkin Kişisel Bilgiler

	f	%		f	%		f	%
Cinsiyet			Annenin Eğitim Durumu			Babanın Eğitim Durumu		
Kız	72	44	İlkokul	17	11	İlkokul	7	4
Erkek	90	56	Orta okul	20	12	Orta okul	10	6
Sınıf			Lise	60	37	Lise	42	26
2. sınıf	50	31	Üniversite	59	36	Üniversite	92	57
3. sınıf	58	36	Lisansüstü	6	4	Lisansüstü	11	7
4. sınıf	20	12						
5. sınıf	20	12						
6. sınıf	14	9						

(N=162)

Ankete katılan öğrencilerin %44'ü kız, %56'sı erkek öğrencidir. Öğrencilerin %31'i 2. sınıf, %36'sı 3. sınıf, %12'si 4. sınıf, %12'si 5. sınıf, %9'u 6. sınıf öğrencisidir.

Ebeveynlerinin eğitim durumları incelendiğinde; annenin eğitim durumu, %11'inin ilkökul, %12'sinin ortaokul, %37'sinin lise, %36'sının üniversite, %4'ünün lisansüstü eğitim düzeyine sahip olduğu; babanın eğitim durumunun ise, %4'ünün ilkökul, %6'sının ortaokul, %26'sının lise, %57'sinin üniversite, %7'sinin lisansüstü eğitim düzeyine sahip oldukları görülmektedir (Tablo 1). Bu verilerden hareketle öğrencilerin anne ve babalarının eğitim düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan anket kullanılmıştır. Öncelikle ilgili literatür taranmış gerekli soru havuzu oluşturulmuştur. Bu anket 20 kişilik bir gruba uygulandıktan sonra bazı sorular düzeltilmiştir. Uzman görüşü doğrultusunda ankete son şekli verilmiştir. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde kişisel bilgilere yer verilmiştir. İkinci bölümde 18 soru bulunmaktadır. Verilerin analizinde frekans (f) ve yüzdelik (%) değerler kullanılmıştır.

Bulgular ve Yorum

Öğrencilere ilk olarak "Kaç yaşında ailenizden bağımsız olarak okumaya başladınız?" sorusu sorulmuştur. Öğrencilerin cevaplarına ilişkin bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Bağımsız olarak Okumaya Başlama Yaşı

	2-3 Yaş	3-4 Yaş	4-5 Yaş	5-6 Yaş	6-7 Yaş	Toplam
f	6	23	31	46	56	162
%	4	14	19	28	35	100

(N=162)

Öğrencilerin %4'ü 2-3 yaşında, %14'ü 3-4 yaşında, %19'u 4-5 yaşında, %28'i 5-6 yaşında, %35'i 6-7 yaşında ailelerinden bağımsız olarak okumaya başlamıştır. Buna göre özel yetenekli öğrencilerin %65'inin ilkokuldan önce okumaya başladığı söylenebilir.

Öğrencilerin okuma sıklığına ilişkin veriler Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Öğrencilerin Kitap Okuma Sıklığı

	N	%
Hiç okumam	2	1
2 Ayda 1 kitap ya da daha az	5	4
Ayda 1 kitap ve daha fazla	155	95
Toplam	162	100

Tablo 3 verilerine göre öğrencilerin %95'i ayda 1 kitap ve daha fazla kitap okumaktadır ki bu da öğrencilerin güçlü bir okuma alışkanlığına sahip olduğunu göstermektedir.

Ailelerin okumaya ilişkin duyarlılığının göstergelerinden biri de evde kitaplık olmasıdır. Öğrencilerin evinde kitaplık olup olmadığıyla ilgili veriler Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Evinde Kitaplık Olup Olmadığı

	N	%
Evet	138	85
Hayır	24	15
Toplam	162	100

Tablo 4 verilerine göre öğrencilerin %85'inin evinde kitaplık bulunmaktadır. Bu durumun ailelerin ekonomik ve eğitim durumuyla ilgili olduğu ayrıca ailelerin kitap okuma konusunda bilinçli oldukları söylenebilir.

◆ Ozan Alevli

Öğrencilerin “Sizi kitap okumaya kendi isteğiniz dışında kim yönlendirmektedir?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Öğrencileri Kitap Okumaya Yönlendirenler

	<i>N</i>	<i>%</i>
<i>Annem-Babam</i>	91	56
<i>Öğretmenlerim</i>	55	34
<i>Arkadaşlarım</i>	9	7
<i>Kardeşlerim</i>	2	1
<i>Diğer</i>	5	2
<i>Toplam</i>	162	100

Öğrencilere göre onları kitap okumaya en çok yönlendiren %56 oranla anne ve babalarıdır. Daha sonra %34 oranla öğretmenleri gelmektedir (Tablo 5). Buna göre öğrencileri okumaya yönlendirenlerin daha çok aileleri olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin “Gözlemlerinize göre çevrenizde en çok okuyan kimdir?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 6’da verilmiştir.

Tablo 6. Öğrencilere Göre Çevrelerinde En Çok okuyanlar

	<i>N</i>	<i>%</i>
<i>Annem-Babam</i>	47	29
<i>Öğretmenlerim</i>	54	33
<i>Arkadaşlarım</i>	52	32
<i>Kardeşlerim</i>	6	4
<i>Diğer</i>	3	2
<i>Toplam</i>	162	100

Öğrenciler çevrelerinde en çok okuyan kişilerin %33 oranla öğretmenler olduğunu belirtmişlerdir. Bunu %32 oranla arkadaşları izlemektedir. Yine anne babalar da %29 oranla öğrencilerin gözlemlerine göre en çok okuyan kişilerdir.

Öğrencilerin kütüphaneye gitme sıklıkları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7. Öğrencilerin Kütüphaneye Gitme Sıklıkları

	N	%
<i>Hiç gitmem</i>	58	36
<i>2 Ayda 1 ve daha az</i>	25	15
<i>Ayda 1</i>	33	20
<i>Ayda 2 kez ve daha fazla</i>	46	29
Toplam	162	100

Öğrencilerin %36’sı kütüphaneye gitmediğini belirtmiştir. %20’si ayda 1, %29’u ise ayda 2 kez ve daha fazla kütüphaneye gitmektedir. Buna göre öğrencilerin düzenli olarak kütüphaneye gitmedikleri söylenebilir. Bu durum öğrencilerin okulundaki kütüphanelerinin yetersiz olmasına, kütüphanelerde güncel kitapların bulunmamasına bağlanabilir.

Öğrencilere ailelerinin eve hangi aralıklarla kitap, dergi, gazete vb. yayın aldığı sorulmuş, cevaplar Tablo 8’de verilmiştir.

Tablo 8. Ailelerinin Eve Hangi Aralıklarla Yayın Aldığı

	N	%
<i>Haftada bir</i>	22	14
<i>15 günde bir</i>	10	6
<i>Ayda 1</i>	43	27
<i>Birkaç ayda 1</i>	12	7
<i>İstek ve ihtiyaç halinde</i>	75	46
Toplam	162	100

Öğrencilerin %46’sı ailelerinin istek ve ihtiyaç halinde eve yayın aldığını belirtmiştir. %27’si ise ayda 1 yayın almaktadır. Buna göre ailelerin yarısına yakınının eve düzenli olarak yayın almadıkları söylenebilir.

◆ Ozan Alevli

Öğrencilerin “Aileniz daha çok hangi yayını okur?” sorusuna verdikleri cevaplar Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Ailelerin Okudukları Yayın Türleri

	N	%
<i>Kitap</i>	119	74
<i>Dergi</i>	13	8
<i>Gazete</i>	30	18
Toplam	162	100

Ailelerin %74’ü kitap okumaktadır, %26’sı ise gazete ve dergi gibi süreli yayınları okumaktadır (Tablo 9). Buna göre ailelerin yaklaşık üçte birinin süreli yayınları takip ettikleri söylenebilir.

Ailelerin kitap okuma sıklığına ilişkin verilen cevaplar Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Anne ve Babanın Kitap Okuma Sıklığı

	Anne		Baba	
	N	%	N	%
Hiç okumaz	27	17	48	30
2 Ayda 1 kitap ya da daha az	54	33	42	25
Ayda 1 kitap ve daha fazla	81	50	72	45
Toplam	162	100	162	100

Annelerin kitap okuma sıklığına bakıldığında; %17’si hiç kitap okumamakta, %33’ü 2 ayda 1 kitap ya da daha az, %50’si ise ayda 1 kitap ve üzeri okumaktadır. Babaların % 30’u hiç kitap okumamakta, %25’i 2 ayda 1 kitap ya da daha az, %45’i ise ayda 1 kitap ve üzeri okumaktadır (Tablo 10). Buna göre öğrencilerin annelerinin babalarına göre daha çok kitap okuduğu söylenebilir. Bu durum babaların çalışma saatlerinden kaynaklanmış olabilir.

Ailelerin okul öncesi dönemde çocuklarına kitap okuması önemli bir duyarlılık göstergesidir. Çocuğuna okul öncesi dönemde kitap okuyan aile oranı %50’dir. Ailelerin %36’sın ise bazen kitap okuduğu belirtilmiştir. Buna göre ailelerin okul öncesi dönemde çocuklarına kitap okuma konusunda yeterli duyarlılık gösterdiği söylenebilir. Ancak bu oran ilkökul döneminde oldukça düşmektedir. Öğrencilerin %66’sı artık ailelerinin kendilerine kitap okumadığını belirtmiştir (Tablo 11).

Ailelerin %52’si çocuklarına düzenli olarak kitap hediye ederken %37’si bazen kitap hediye etmektedir. (Tablo 11). Bu veriler ailelerin çoğunun çocuklarına kitap

hediye ettiklerini göstermektedir. Bu durum ailelerin kültürel yaşantısının ve eğitim seviyesinin yüksekliğiyle ilişkilendirilebilir.

Ailelerin %66'sı çocuklarını düzenli olarak kitapçıya götürürken %27'si bazen kitapçıya götürmektedir. (Tablo 11). Bu veri ailelerin çoğunun çocuklarıyla birlikte kitapçıya gittiğini ve okuma kültürü konusunda bilinçli olduklarını göstermektedir.

Ailelerin %64'ü çocuklarına kitap seçiminde her zaman yardımcı olmaktadır (Tablo 11). Bu veri ailelerin çoğunun çocuklarının okudukları kitapları önemseydiğini göstermektedir. Çocukların yaşına, seviyesine uygun kitaplar seçmesi okuma alışkanlığını olumlu yönde etkileyecektir.

Ailelerin %40'ı çocuklarının okudukları kitaplar hakkında her zaman onlarla konuşurken %43'ü bazen konuşmaktadır (Tablo 11). Bu veri ailelerin yarısına yakınının çocuklarının okudukları kitaplar hakkında onlarla konuştuğunu göstermektedir.

Ailelerin %38'i sürekli evde çocuklarıyla birlikte okuma etkinliğine katılırken %36'sı bazen katılmaktadır (Tablo 11). Bu veri ailelerin çoğunun çocuklarıyla birlikte okuma etkinliği yaptığını göstermektedir.

Ailelerin %43'ü her zaman okuduklarını çocuklarıyla paylaşırken %29'u ise bazen paylaşmaktadır (Tablo 11). Buna göre ailelerin yarısına yakınının çocuklarıyla okudukları kitaplar hakkında konuştuğu söylenebilir.

Tablo 11. Öğrencilerin Okuma Alışkanlıklarında Ailelerinin Tutumu

	<i>Evet</i>		<i>Hayır</i>		<i>Bazen</i>	
	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>	<i>N</i>	<i>%</i>
Aileniz okul öncesi dönemde size kitap okur muydu?	81	50	23	14	58	36
Aileniz hala size kitap okuyor mu?	19	12	107	66	36	22
Aileniz size kitap hediye eder mi?	85	52	18	11	59	37
Aileniz sizi kitapçıya götürür mü?	107	66	12	7	43	27
Aileniz kitap seçiminde size yardımcı olur mu?	103	64	18	11	41	25
Aileniz okuduğunuz bir kitap hakkında sizinle konuşur mu?	65	40	28	17	69	43
Ailenizle birlikte kitap vb. yayın okur musunuz?	62	38	41	26	59	36
Aileniz okuduklarını sizinle paylaşır mı?	69	43	46	28	47	29

(N=162)

Sonuç ve Öneriler

Çocukların okuma alışkanlığı kazanmasında aileler çok önemli bir role sahiptir. Bu araştırmada özel yetenekli öğrencilerin okuma alışkanlıklarında ailelerinin duyarlılık düzeyleri araştırılmıştır. Ayrıca özel yetenekli öğrencilerin bağımsız olarak okumaya başlama yaşı, kitap okuma sıklıkları ve kütüphaneye gitme sıklıkları da tespit edilmeye çalışılmıştır.

Araştırma bulguları özel yetenekli öğrencilerin çoğunun ilkokuldan önce okumayı öğrendiğini ortaya koymuştur. Özel yetenekli öğrencilerin erken yaşta okumayı öğrenmelerine ilişkin yapılan araştırmalara bakıldığında benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür (Reis vd., 2004; Austin, 2011). Öğrencilerin erken yaşta okumayı öğrenmesi okuma alışkanlığını da olumlu etkilemiş olabilir. Çocuklar küçük yaşlarda kitapların eğlence ve bilgi kaynağı olduğunu öğrenip kitapları severse bu sevgi ilerleyen yaşlarda da devam edecektir (Yalçın ve Aytaş, 2003).

Öğrencilerin yarısından fazlası anne ve babalarının onları okumaya yönlendirdiğini belirtmiştir. Öğrencilere göre çevrelerinde en çok kitap okuyanlar sırasıyla öğretmenleri, arkadaşları ve anne babalarıdır. Öğrencilerin yarısı ailelerinin istek ve ihtiyaç halinde eve kitap dergi gazete vb. yayın aldığını belirtmiştir. Bununla birlikte ailelerin yalnızca %26'sı süreli yayınları takip etmektedir. Araştırma sonucunda özel yetenekli çocukların ailelerinin okul öncesi dönemde onlara kitap okuduğu, kitap hediye ettikleri, kitap seçiminde yardımcı oldukları, çocuklarıyla düzenli olarak kitapçıya gittikleri böylece çocukların okuma alışkanlığı kazanmalarında olumlu etkilerinin olduğu görülmüştür. Öğrencilerin %95'inin ayda 1 ve üzeri kitap okuması ve %85'inin evinde kitaplık bulunması bunu doğrulamaktadır. Diğer yandan özel yetenekli öğrencilerin düzenli olarak kütüphaneye gitmediği sonucuna da ulaşılmıştır. Bu konuda öğretmenler ve aileler çocukları kütüphanenin işlevleri konusunda bilinçlendirerek, kütüphanelere üye yaparak onların kütüphane kullanma alışkanlığı kazanmalarını sağlayabilir. Sınıf ve okul kütüphanelerine öğrencilerin tercihlerine göre kitaplar ve süreli yayınlar konularak kütüphaneler daha işlevsel hale getirilebilir.

Sonuç olarak özel yetenekli çocukların ailelerinin büyük bir kısmının çocuklarının okuma alışkanlığı kazanması konusunda duyarlı olduğu, onları okumaya yönlendirdiği söylenebilir. Bununla birlikte kitap okuma alışkanlığını tüm eğitim kademesindeki öğrencilere kazandırmak öncelikli hedef olmalıdır. Burada özellikle anne babalara ve öğretmenlere büyük sorumluluk düşmektedir.

Kaynaklar

- Ancı, A. F. (2005). **İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Okuma Durumları (Beceri-İlgi-Alışkanlık-Eğilim)**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Erzurum.
- Ataman, A., Dağlıoğlu, E., & Şahin, F. (2014). **Üstün Zekâlılar ve Üstün Yetenekliler Konusunda Bilinmesi Gerekenler**, Ataman, A. (Ed.), Vize Yayıncılık, Ankara.
- Austin, K. D. (2011). **Giving Voice: A Mixed Methods Study of Gifted Students' and Their Parents' Perceptions of Their Reading Experiences**, Oregon State University, College of Education, (Unpublished doctoral dissertation), https://ir.library.oregonstate.edu/concern/graduate_thesis_or_dissertations/2r36v176k adresinden erişilmiştir.
- Balci, A. (2009). **İlköğretim 8.Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlık ve İlgileri Üzerine Bir Araştırma**. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara.
- Baş, B. (2015). **Türkçe Öğretimi Açısından Çocuk Edebiyatı**, Pegem Akademi, Ankara.
- Bayis, S. (2010). **4. 5. 6. ve 7. Sınıf İlköğretim Öğrencilerinin Okuma ve Kütüphane Kullanım Alışkanlıklarının İncelenmesi**, Hacettepe Üniversitesi, (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi), Ankara.
- Bekar, Ü. (2005). **İlköğretim Beşinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlığı Kazanmalarında Ailelerin Rolü: Kastamonu İli Örneği**, Gazi Üniversitesi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara.
- Çakmak, T., ve Yılmaz, B. (2009). "Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okuma Alışkanlığına Hazırlık Durumları Üzerine Bir Araştırma: Hacettepe Üniversitesi Beytepe Anaokulu Örneği", **Türk Kütüphaneciliği**, 23(3), ss.489-508.
- Deniz, E. (2015). "Ortaokul Öğrencilerinin Kitap Okuma Alışkanlıkları", **Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları**, 3(2), ss.46-64.
- İskender, H. (2013). **Türkçe Öğretmenlerinin Okuma İlgileri ve Öğrencilere Okuma Alışkanlığı Kazandırmaya Yönelik Etkinlikleri Üzerine Bir Araştırma (Trabzon İli Örneği)**, Karadeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Trabzon.
- Karasar, N. (2012). **Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Karadağ, R. (2014). "Okuma İlgisi, Tutumları ve Alışkanlığı Konusunda Yapılmış Çalışmaların Lisansüstü Tezlere Dayalı Analizi: YÖK ve ProQuest Veri Tabanları Örnekleme", **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 35, ss.1-17.
- Kurulgan, M., Çekerol, G. S. (2008). "Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıkları Üzerine Bir Araştırma", **Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 8(2), ss.237-258.
- Millî Eğitim Bakanlığı (2015). "Bilim ve Sanat Merkezleri Yönergesi", **Tebliğler Dergisi**: Kasım 2015 / 2698. <http://mevzuat.meb.gov.tr/html/bilimsanat/bilimsanat0.html>.

◆ Ozan Alevli

- Okur, A. ve Özsoy, Y. (2017). "Üstün Zekâlı ve Üstün Yetenekli Ortaokul Öğrencilerinin Okuma İlgisi ve Okuma Alışkanlıklarının Değerlendirilmesi", *Üstün Zekâlılar eğitimi ve Yaratıcılık Dergisi*, 4(3), ss.73-89.
- Reis, S., Gubbins, E., Briggs, C., Schreiber, F., Richards, S., Jacobs, J., Eckert, R., & Renzulli, J. (2004). "Reading instruction for talented readers: Case studies documenting few opportunities for continuous progress", *Gifted Child Quarterly*, 48(4), ss.315-338.
- Sever, S. (2004). **Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme** (4. Baskı), Anı Yayınları, Ankara.
- Suna, Ç. (2006). **İlköğretim Öğrencilerinin Okuma İlgisi ve Alışkanlıklarının Analitik Olarak İncelenmesi ve Değerlendirilmesi**, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Eskişehir.
- Tanju, E. H. (2010). "Çocuklarda Kitap Okuma Alışkanlığı'na Genel Bir Bakış", *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 6(22), ss.30-39.
- Yalçın, A. ve Aytas, G. (2003). **Çocuk Edebiyatı**, Akçağ Basım Yayım, Ankara.
- Yılmaz, B. (2004). "Öğrencilerin Okuma ve Kütüphane Kullanma Alışkanlıklarında Ebeveynlerin Duyarlılığı", *Bilgi Dünyası*, 5(2), ss.115-136.
- Yılmaz, B. (2012). "Okuma Alışkanlığının Okul Başarısına Etkisi: Ankara Keçiören Atapark İlköğretim Okulu Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma", (Prof. Dr. K. Gülbün Baydur'a Armağan), Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Ankara.

